

Divoch

Slovanský guru Miro Žiarislav Švický skúma duchovno, tancuje dupáky a spieva si so psom

Foto: JOZEF BARINKA

V rýchlosti: Nečudo, že dedinčanom pripomína Vinnetoua.

„UŽ v detstve som vravel, že keď budem veľký, pôjdem bývať do domu na zemi a nie do čin-žiaka,“ spomína Miro, ktorý štyri roky žije na samote vo Veporských vrchoch. Nie je žiadnym pustovníkom ani bláznom, ktorý nechce mať s civilizáciou nič spoločné. Jednoducho túžil po slobode a prostredí, v ktorom by mohol rozvíjať prírodné duchovno, pretože má špecifický vzťah k pôvodným slovenským tradíciám. A nie je sám. Pravidelne organizuje slávnosti, na ktorých sa stretne niekedy aj tristo ľudí s rovnakým záujmom o kultúru vychádzajúcu z predkresťanských koreňov, ktorú odmietajú označovať za pohanskú. „Toto miesto je na takéto oslavy ideálne, aspoň nikoho nerušíme svojimi spevmi, bubnami a píšťalami,“ priznáva muž, ktorý v dedine spočiatku vzbudzoval údiv. Z času na čas sa tam totiž ukázal na neosedlanom koni a ľudom pripomínal legendárneho indiánskeho náčelníka Vinnetoua.

Uchvátili ho dupáky: Keď sa konečne vyšťveráme cez les a malú riečku k osamelej chalupe, pri plote nás vitajú dva veľké biele čuvače. „Pustili vás dosť vysoko, asi máte dobré vlnenie,“ víta nás dlhovlasý muž oblenený len v širokých ľanových nohaviciach. Najskôr prehodi na seba voľnú košeľu a odbehne k studničke, aby v prírode pod holým nebom zbavil svoju tvár drobného porastu. Keď skončí holenie, v sprievode psov spokojne odkračá do jednoduchého prístrešku. Miro Žiarislav Švický, ako znie celé jeho meno, sa už od detstva nadvyňoval slovenskou ľudovou kultúrou. Najviac s ňou prichádzal do kontaktu na Horehroní, kam chodieval na prázdniny k rodine. „Uchvacovali ma spievané dvojhlasy, ktoré na svadbe vedeli odpáliť krstný otec so strýkom. A keď sa v Heľpe vydávala sestrnica, videl som tam také divotance - dupáky sa im hovorí. Keď všetci v sále začali dupať, bol to úžasný zvuk a ohromný zážitok. Akoby ste počuli bubnovať sto černochoch,“ rozplyva sa náš

FOTO: JOZEF BARINKA

Píšťaly: Medzi mladými, s ktorými sa Miro stretáva, sa tešia veľkej obľube.

spoločník, ktorý pohotovo vyskočí a sám nám predvedie spomínaný zvukový tanec.

Spievajúci pes: Človek. Tak zvykne seba v tretej osobe nazývať. „Človek to tak cítil, človek povedal...“ a pritom myslí seba. „Je mi to prirodzené. Aj deti o sebe hovorievajú v tretej osobe, napríklad Janko sa najeďol,“ podá nám stručné vysvetlenie. Z „človeka“ Mira sála pokoj a radosť, ktorú prenáša aj na svoje okolie. Ani sa neozdáme, osedlá svojho tátoša, svižne naňho vyskočí a ukáže nám, ako Indiáni počas jazdy strieľali z luku. O chvíľu zase začne spievať svojím dvanástim strakatým kozám, pretože ich potrebuje privolať a zahnať na inú časť lúky. A čuduj sa svete, tie tvory naozaj na spev reagujú. Po pár sekundách zbadáme, ako statný cap vedie z diaľky svoj hárem k bačovi.

Alebo pes Borka. Keď sa Miro postaví do dverí skromného prístrešku a zaníťi z plných pľúc „Hej, ty biely čuvaču...“ nestačíme sa diviť. Borka spustí úžasný druhý hlas a obyčajné zavýjanie sa mení na psí spev. Minule vraj Borku odlákal spevom od jej nápadníkov. „Mala obdobie párenia a dole v lese ju čakali ďalšie psy. Začal som jej spievať, ona sa ku mne pridala zavýjaním a prišla domov,“ spomína Miro.

Chlieb i píšťaly: Svoj sen o kúpe domu odrezať od ľudí si splnil pred štyrmi rokmi. Už predtým trávil veľa času v prírode, keď pod holým nebom organizoval oslavy slovanských sviatkov „rodného duchovna“, ako vedúci Rôdného kruhu nazýva to, čo iní označujú ako pohanstvo. Najprv hľadal prístrešok na Podpoľaní, ale nakoniec zakotvil vo Veporských vrchoch. Život tu však nie je jednoduchý. Najmä zimy sú ťažké. Miro sa však nestážuje. Niekedy prebýva

celé mesiace sám, inokedy prichýli na nejaký čas niektorého zo svojich učeníkov. „Teraz je tu Vlastizdar, ktorý tam býva asi tri mesiace, ale dnes odchádza, lebo nastupuje do práce. A asi mesiac je tu s nami Pravorad,“ hovorí náš spoločník. Každý deň na samote je vraj iný. Ráno zväčša poddaja kozy, aby mali mlieko na syr. Potom sa venujú opravovaniu domu, stavaniu nového prístrešku či strechy na pec, voňavý domáci chlebič bude už omedľho hotový. Okrem toho sa venuje výrobe píšťal a fu-jár, o ktoré je v okolí veľký záujem. Výroba týchto hudobných nástrojov, rovnako ako tvorba hudby a koncertovanie sú pre Mira zároveň zdrojom obživy. Niekoľkokrát do roka absolvuje turné po Slovensku či Česku so svojou skupinou Bytosti.

Prečo sa vlastne upísal takémuto spôsobu života? Rodák zo Spiša, ktorý žil istý čas v Trnave i v Bratislave, kde pôsobil ako novinár, jednoducho začal naplňať potreby svojej duše. „V roku 1993 som založil Klub prírodných kultúr, stretával som sa s jogínmi, so šamanmi a skúmal som duchovno, ku ktorému sa ľudia hlásia v rôznych krajinách. Popri tom človek o týchto veciach veľa písal a vyšla mu aj kniha Návrat Slovanov. Zistil som, že nám chýbajú ľudia, ktorí rozvíjajú svoju pôvodnú kultúru. Nemyslíl tým len konzervovanie folklóru, ale hlbkový prístup všetkých aspektov duchovna.“

Pohanstvo kontra kresťanstvo: Zdrojom poznania našej pôvodnej kultúry boli pre Mira ľudové piesne, kroniky, povesti či povery, plné slovanských zvykov i božstiev. Mnohí považujú skupinu, ktorá sa postupne okolo tohto muža vytvorila, za spoločnosť novopohanov, ktorí vyznávajú slovanských bohov. On sa však takémuto škatulkovaniu bráni a tvrdí, že aj Slovania mali len jedného boha - Boga. Os- ►

Spievajúci pes: Miro s Borkou sú zohratou dvojicou.

FOTO: JOZEF BARINKA

taťni, ako Svarog či Perún, boli len pomenovaním pre určité javy a sily v prírode. Na druhej strane je však presvedčený, že všetko v prírode má v sebe živu, teda akúsi životnú silu. „Tak, ako sa môžem rozprávať so psom, sa môžem zhovárať aj so stromom a s prameňom. Aj keď každý má iný druh vedomia,“ dodáva muž, ktorý si nedáva servítku pred ústa ani vtedy, keď ide o kresťanstvo a jeho praktiky. „Slovo pohan malo hanlivý výraz a kresťania ním pomenovávali tých, ktorí uctievali studničky, stromy a potom ich za to trestali. V podstate to, čo robili kumunisti cirkvi štyridsať rokov, robila cirkev ostatným ľuďom tisíc rokov. Okrem toho premenovala všetky pôvodné sviatky. Keď sa na snovrat oslavovalo narodenie nového slnka, tak sviatok si ponechali, len božské slnko nahradili Kristom. A takto to išlo ďalej. Postupne pretextovali koledy, ktoré boli pôvodne pohanské piesne, teda piesne rodného duchovna. Štátna kultúra akoby oficiálne neuznávala pôvodnú kultúru, aj keď na druhej strane všetky jej sviatky si pripomínajú. Napríklad Dušičky je pôvodný názov, ale kresťania ho premenovali na Sviatok všetkých svätých,“ vymenúva Miro.

Nové mená: Charizma tohto muža a jeho názory priťahujú čoraz viac ľudí. Stal sa

z neho akýsi slovaný guru, ktorý svojich nasledovníkov učí hrať na hudobných nástrojoch, spievať, liečiť, rozvíjať pôvodné remeslá a ďalšie veci, ktoré im vnášajú do života radosť a poznanie. Mnohí z nich prijali nové mená, ktoré im vybral samotný Žiarislav. „Rodičia dnes často dávajú dieťaťu mená podľa toho, čo by z neho chceli mať. Kedysi sa vedmy, z povestí známe aj ako sudičky, snažili zistiť, aká duša sa vtelila a podľa toho sa dalo meno. A, samozrejme, existovali aj vedomci, ktorí žili skôr v lesoch,“ vysvetľuje muž, ktorý pred šiestimi rokmi začal okrem svojho oficiálneho krstného mena Miro používať aj meno Žiarislav. „Človek ho vlastne dostal, ale nie od človeka,“ spustí trochu záhadne. „Človek mal niekoľko zážitkov so slnkom. Napríklad vtedy, keď učil cvičenie štyroch živlov na snovrate pod Detvou. Človek odišiel na chvilu z tela a mal zážitok so slnkom, so slnečným duchom. Človeka stále oslovovala tá slnečná sila. Meno žilo v rozjímaní v čase zimného snovratu, pol roka ho nosil v duši a na oslave snovratu v roku 2000 ho človek pri štyroch vatrách prijal,“ komplikovane opisuje celý proces.

Liečiteľ: V minulosti Žiarislav liečil bylinkami, metódou štyroch živlov a spomínanou živou. „Keď kedysi človek sám seba

liečil, v rozjímaní objavil cvičenie, ktoré odvtedy vyliečilo mnoho ľudí. Keď budete mať málo ohňového a vzdušného živlu, prejaví sa to únavou a flegmatickosťou. Vtedy treba cvičiť polohu vetra a ohňa. Ak je niekto cholerik, tak musí cvičiť polohu vody. Všetky tieto pozície vychádzajú z pôvodného duchovna. Napríklad polohu zeme používali ženy pri menštruálnych ťažkostiach.“ Liečeniu sa dnes venuje už veľmi málo. Namiesto toho ponúka ľuďom inú terapiu. Napríklad pár dní pobytu na jeho samote, kde bude počas leta organizovať rôzne tábory a kurzy pečenia chleba, výroby syra, šitia krojov, ale aj bylinkárstva či hry na píšťale a fujare. „Lahšie sa prežije v prírode chlapom. Odporučil by som všetkým mladým mužom, aby si dali na nejaký čas taký prírodný krst. Vtedy sa prebudí vnútorná sila, a keď človek prežije v lese, prežije všade.“ Za Mirom však chodievajú aj dievčatá. Napríklad istá Kvetomila, ktorá pôvodne prišla na týždeň a zostala rok. Niektorí sa sem prídu len tak pozrieť a tak ich to uchváti, že zostanú v učení. Miro však napriek svojej láske k prírode nezavrhuje ani mesto. „Aj tam sa dá žiť v prírodnom duchu. Ja som aj vožu z vodvodu považoval za posvätnú.“

MONIKA MIKULCOVÁ